T084 TKL 2 (31) 1509 Luận Đại Trí Độ-Giải Thích Phẩm 13-Ma Ha Tát

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 45

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ
QUYEÅN 45
GIAÛI THÍCH PHAÅM MÖÔØI BA: MA-HA-TAÙT

KINH: Baáy giôø Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Theá naøo goïi laø Ma-ha-taùt? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Boà-taùt ñoái vôùi chuùng taát ñònh laøm thöôïng thuû, neân goïi laø Ma-ha-taùt. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch Theá Toân! Nhöõng gì laø chuùng taát ñònh maø Boà-taùt laøm thöôïng thuû? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Chuùng taát ñònh laø Taùnh ñòa nhaân, Baùt nhaân, Tu- ñaø-hoaøn, Tö-ñaø-haøm, A-na-haøm, A-la-haùn, Bích-chi Phaät, Boà-taùt môùi phaùt taâm, cho ñeán Boà-taùt ôû ñòa vò baát thoái. Tu-boà-ñeà! AÁy laø chuùng taát ñònh maø Boà-taùt laøm thöôïng thuû. Boà-taùt ma-ha-taùt ñoái vôùi chuùng aáy sinh taâm lôùn, khoâng theå hoaïi nhö Kim cang seõ laøm thöôïng thuû cho chuùng taát ñònh. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Theá naøo laø Boà-taùt ma-ha-taùt sinh taâm lôùn khoâng theå hoaïi nhö Kim cang? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Boà-taùt ma-ha-taùt neân sinh taâm nhö vaày: Ta seõ ôû trong sinh töû phaùt theä nguyeän roäng lôùn trang nghieâm; ta phaûi neân boû heát thaûy sôû höõu; ta phaûi neân giöõ taâm bình ñaúng ñoái vôùi heát thaûy chuùng sinh; ta phaûi neân laáy ba thöøa ñoä thoaùt heát thaûy chuùng sinh, khieán vaøo Voâ-dö Nieát-baøn; ta ñoä heát thaûy chuùng sinh roài, maø khoâng thaáy coù cho ñeán chæ moät ngöôøi vaøo Nieát-baøn; ta phaûi neân hieåu töôùng chaúng sinh cuûa heát thaûy caùc phaùp; ta phaûi neân laáy taâm thuaàn Taùt-baø-nhaõ tu haønh saùu Ba-la-maät; ta phaûi neân hoïc trí tueä, lieãu ñaït heát thaûy phaùp; ta phaûi neân lieãu ñaït moân nhaát töôùng trí cuûa caùc phaùp; ta phaûi neân lieãu ñaït cho ñeán moân voâ löôïng töôùng trí. Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt sinh taâm lôùn, khoâng theå phaù hoaïi nhö Kim cang. Boà-taùt ma-ha-taùt ôû taâm aáy maø laøm thöôïng thuû

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 45 413

ñoái vôùi chuùng taát ñònh, vì phaùp aáy duøng voâ sôû ñaéc vaäy. Tu boà ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt, neân sinh taâm nhö vaày: Ta seõ thay heát thaûy chuùng sinh möôøi phöông, hoaëc chuùng sinh ñòa nguïc, hoaëc chuùng sinh suùc sinh, hoaëc chuùng sinh ngaï quyû maø chòu thoáng khoå; vì moãi moãi chuùng sinh traûi trong voâ löôïng traêm ngaøn öùc kieáp thay theá chòu khoå ñòa nguïc cho ñeán khi chuùng sinh aáy vaøo Voâ-dö Nieát-baøn. Do phaùp aáy, vì chuùng sinh maø chòu moïi caàn khoå. Chuùng sinh aáy vaøo Voâ-dö Nieát-baøn roài vaäy sau töï troàng caên laønh, traûi qua voâ löôïng traêm ngaøn öùc voâ soá kieáp, seõ chöùng Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Tu boà ñeà! AÁy laø Boà-taùt ma-ha-taùt taâm lôùn khoâng theå hoaïi nhö Kim cang, truù trong taâm aáy vì chuùng taát ñònh laøm thöôïng thuû. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt sinh taâm khoaùi thích lôùn, truù trong taâm khoaùi thích aáy maø vì chuùng taát ñònh laøm thöôïng thuû. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Theá naøo laø taâm khoaùi thích lôùn cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt? Phaät daïy: Boà-taùt ma-ha-taùt töø khi môùi phaùt taâm, cho ñeán khi chöùng Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, khoâng sinh taâm oâ nhieãm, taâm saân nhueá, taâm ngu si, taâm naõo haïi, taâm Thanh-vaên, taâm Bích-chi Phaät, aáy goïi laø taâm khoaùi thích lôùn cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt; truù trong taâm aáy maø vì chuùng taát ñònh laøm thöôïng thuû, cuõng khoâng nghó coù taâm aáy. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt sinh taâm baát ñoäng. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Sao goïi laø taâm baátñoäng? Phaät daïy: Thöôøng nieäm taâm trí nhaát thieát chuûng, cuõng khoâng nghó raèng coù taâm aáy, aáy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt baát ñoäng. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt, ñoái vôùi heát thaûy chuùng sinh, neân sinh taâm lôïi ích an vui. Sao goïi laø taâm lôïi ích an vui? Laø cöùu vôùt heát thaûy chuùng sinh, khoâng boû heát thaûy chuùng sinh, laøm vieäc aáy cuõng khoâng nghó coù taâm aáy. AÁy goïi laø Boà-taùt ma-ha-taùt sinh taâm lôïi ích an vui ñoái vôùi heát thaûy chuùng sinh. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt, tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, laøm baäc thöôïng thuû toái thaéng giöõa chuùng taát ñònh. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt neân tu haønh taâm muoán phaùp, möøng phaùp, vui phaùp. Theá naøo laø phaùp? Ñoù laø khoâng phaù thaät töôùng caùc töôùng caùc phaùp, aáy goïi laø phaùp. Theá naøo goïi laø muoán phaùp, möøng phaùp? Laø tin phaùp, nhaãn chòu phaùp, laõnh thoï phaùp; aáy goïi laø muoán phaùp, möøng phaùp. Theá naøo laø vui phaùp? Laø thöôøng tu haønh phaùp aáy, aáy goïi laø vui phaùp.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 45 414

Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, coù theå laøm baäc thöôïng thuû ñoái vôùi chuùng taát ñònh, vì phaùp aáy duøng voâ sôû ñaùc vaäy. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt khi tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la- maät, truù ôû noäi khoâng cho ñeán voâ phaùp höõu phaùp khoâng, coù theå laøm baäc thöôïng thuû cuûa chuùng taát ñònh, vì phaùp aáy duøng voâ sôû ñaéc vaäy. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt khi tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la- maät, truù ôû Boán nieäm xöù cho ñeán truù ôû Möôøi taùm phaùp khoâng chung, coù theå laøm baäc

thöôïng thuû cuûa chuùng taát ñònh, vì phaùp aáy duøng voâ sôû ñaéc vaäy. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt khi tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la- maät, truù ôû trong Tam-muoäi nhö Kim cang, cho ñeán truù ôû trong Tam-muoäi lìa ñaém hö khoâng khoâng nhieãm, coù theå laøm baäc thöôïng thuû cuûa chuùng taát ñònh, vì phaùp aáy duøng voâ sôû ñaéc vaäy. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt truù ôû trong caùc phaùp aáy, coù theå laøm baäc thöôïng thuû cuûa chuùng taát ñònh, vì nhaân duyeân aáy neân goïi laø Ma-ha-taùt. LUAÄN: Tu-boà-ñeà ñaõ theo Phaät nghe nghóa Boà-taùt, nay hoûi nghóa Ma-ha-taùt. “Ma-ha”, laø “lôùn”; “Taùt-ñoûa” laø “taâm” hoaëc “chuùng sinh”. Chuùng sinh naøy toái thöôïng ñeä nhaát giöõa caùc chuùng sinh theá gian, neân goïi laø lôùn. Laïi, laáy taâm lôùn bieát heát thaûy phaùp, muoán ñoä heát thaûy chuùng sinh, aáy goïi laø lôùn. Laïi nöõa, Boà-taùt neân goïi laø Ma-ha-taùt, Ma-ha-taùt neân goïi laø Boà-taùt, vì phaùt taâm caàu ñaïo Voâ thöôïng vaäy. Laïi nöõa, nhö ñaõ noùi roäng trong phaåm Taùn thaùn nghóa Boà-taùt ma-ha- taùt. Laïi nöõa, trong ñaây Phaät töï noùi nghóa Ma-ha-taùt. Chuùng sinh coù ba phaàn: 1. Chaùnh ñònh, chaéc chaén vaøo Nieát-baøn. 2. Taø ñònh, chaéc chaén vaøo aùc ñaïo. 3. Baát ñònh. Raát lôùn ôû giöõa chuùng sinh chaùnh ñònh, neân goïi laø Ma-ha-taùt. Ñaïi chuùng laø chæ heát thaûy thaùnh hieàn, töø Phaät. Taùnh ñòa nhaân laø sinh trong taùnh Thaùnh nhaân, neân goïi laø taùnh, nhö tieåu nhi sinh trong nhaø sang quí, tuy nhoû chöa coù theå laøm gì, sau chaéc chaén hy voïng thaønh vieäc lôùn. Ñòa vò naøy keå töø noaõn phaùp cho ñeán theá ñeä nhaát phaùp. Baùt nhaân ñòa laø tu haønh trong möôøi laêm taâm thuoäc kieán ñeá ñaïo. Hoûi: Trong möôøi laêm taâm aáy côù sao goïi laø baùt nhaân? Ñaùp: Trong tö duy ñaïo duøng trí nhieàu, trong kieán ñeá ñaïo duøng kieán

vaø nhaãn nhieàu, trí ñi theo nhaãn. Vì côù sao? Vì coâng nhaãn lôùn. Laïi nöõa, nhaãn vaø trí, hai vieäc aáy coù theå ñoaïn, coù theå chöùng. Truù ôû trong taùm nhaãn neân goïi laø baùt nhaãn. Tu-ñaø-hoaøn, Tö-ñaø-haøm, A-na-haøm, A-la-haùn, Bích-chi Phaät, nhö tröôùc ñaõ noùi. Boà-taùt sô phaùt taâm laø, coù ngöôøi noùi: Ngöôøi môùi phaùt taâm, ñöôïc voâ sinh phaùp nhaãn, theo töôùng Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc maø phaùt taâm, aáy goïi laø môùi phaùt taâm, laø chaân phaùt taâm. Roõ bieát thaät töôùng caùc phaùp, cuõng bieát töôùng cuûa taâm, phaù caùc phieàn naõo, theo taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, khoâng ñieân ñaûo; taâm aáy goïi laø sô phaùt taâm. Coù ngöôøi noùi: Ngöôøi phaøm phu tuy truù ôû caùc kieát söû, nghe noùi coâng ñöùc Phaät, phaùt taâm ñaïi bi, thöông xoùt chuùng sinh, nguyeän ta seõ thaønh Phaät. Taâm aáy tuy ôû trong phieàn naõo, vì taâm toân quí, ñöôïc trôøi ngöôøi cung kính, nhö Thaùi töû cuûa Chuyeån luaân Thaùnh vöông khi môùi thuï thai ñaõ hôn caùc ñöùa con khaùc, trôøi quæ, thaàn ñeàu toân quí. Taâm Boà-taùt cuõng nhö vaäy, tuy ôû trong kieát söû, ñaõ hôn chö thieân, thaùnh nhaân, coù thaàn thoâng. Laïi nöõa, Boà-taùt töø khi môùi phaùt taâm cho ñeán khi chöa ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, coù ngöôøi ñöôïc thoï kyù vaøo phaùp vò, ñöôïc voâ sinh phaùp nhaãn, goïi laø baát thoái chuyeån. Töôùng baát thoái chuyeån, sau seõ noùi roäng. Ñoái vôùi ñaïi chuùng nhö vaäy seõ laøm baäc thöôïng

thuû, neân goïi laø Ma- ha-taùt. Boà-taùt aáy muoán laøm chuû heát thaûy Thaùnh nhaân, neân phaùt taâm lôùn, chòu heát thaûy khoå, taâm kieân coá nhö Kim cang baát ñoäng. Taâm Kim cang laø khoâng bò heát thaûy kieát söû phieàn naõo laøm lay ñoäng, thí nhö nuùi Kim cang khoâng bò gíoù laøm lay ñoäng. Caùc chuùng sinh aùc, ngöôøi ma ñi ñeán, khoâng laøm theo yù noù, khoâng tin thoï lôøi noù; bò saân maéng, huûy baùng, ñaùnh ñaäp, giam troùi, chaët ñaâm, caét cheû, taâm khoâng ñoåi khaùc. Coù ngöôøi ñeán xin ñaàu maét, tuûy naõo, tay chaân, da thòt, gaân, xöông, ñeàu coù theå cho heát. Ngöôøi xin khoâng bieát chaùn coøn saân giaän maéng nhieác, baáy giôø taâm Boà-taùt nhaãn chòu khoâng ñoäng, thí nhö nuùi Kim cang kieân coá, ngöôøi ñeán ñuïc khoeùt huûy hoaïi, truøng thuù caén xeù, khoâng moät chuùt toån giaûm; aáy goïi laø taâm Kim cang. Laïi nöõa, Phaät töï noùi töôùng cuûa taâm Kim cang, laø Boà-taùt neân nghó raèng: Ta khoâng phaûi moät thaùng, moät naêm, moät ñôøi, hai ñôøi, cho ñeán ngaøn vaïn kieáp maø theà lôùn trang nghieâm, ta phaûi neân traûi qua voâ löôïng, voâ soá, voâ bieân ñôøi soáng cheát laøm lôïi ích ñoä thoaùt chuùng sinh. Hai laø ta neân boû heát thaûy vaät quí troïng trong ngoaøi. Ba laø taâm bình ñaúng khoâng thöông gheùt ñoái vôùi chuùng sinh. Boán laø ta seõ laáy ba thöøa maø tuøy caên cô ñoä thoaùt

heát thaûy chuùng sinh. Naêm laø ñoä chuùng sinh nhö vaäy roài, maø thaät khoâng ñoä ai, khoâng coù coâng aáy, trong taâm aáy cuõng khoâng hoái haän khoâng chìm ñaém. Saùu laø ta seõ neân bieát töôùng caùc phaùp laø chaúng sinh chaúng dieät, chaúng ñeán chaúng ñi, chaúng nhô chaúng saïch. Baûy laø ta seõ neân laáy taâm thanh tònh voâ nhieãm tu haønh saùu Ba-la-maät, hoài höôùng ñeán Trí nhaát thieát chuûng. Taùm laø ta seõ neân kheùo bieát heát thaûy vieäc cuûa theá gian laøm vaø vieäc neân bieát cuûa xuaát theá gian, thoâng ñaït roõ raøng heát thaûy. Chín laø ta seõ neân hieåu roõ moân nhaát töôùng caùc phaùp, ñoù laø heát thaûy caùc phaùp roát raùo khoâng, quaùn heát thaûy phaùp nhö töôùng Voâ-dö Nieát-baøn, lìa caùc öùc töôûng phaân bieät. Möôøi laø ta seõ neân bieát caùc phaùp hai töôùng ba moân (baûn Ñaïi taïng Tích sa vaø Ñaïi Chaùnh ñeàu ghi ba töôùng) cho ñeán voâ löôïng töôùng moân, thoâng ñaït roõ raøng. Hai töôùng laø heát thaûy phaùp coù hai thöù laø hoaëc coù, hoaëc khoâng, hoaëc sinh, hoaëc dieät, hoaëc laøm hoaëc khoâng laøm, hoaëc saéc hoaëc voâ saéc v.v... Ba moân laø hoaëc moät, hoaëc hai, hoaëc nhieàu, töø ba trôû leân ñeàu goïi laø nhieàu. Hoaëc coù, hoaëc khoâng, hoaëc chaúng phaûi coù chaúng phaûi khoâng; hoaëc treân hoaëc giöõa, hoaëc döôùi; hoaëc quaù khöù, hoaëc vò lai, hoaëc hieän taïi; ba coõi; ba phaùp thieän, baát thieän, voâ kyù; ba moân, boán moân, naêm moân, nhö vaäy voâ löôïng phaùp moân, ñeàu thoâng suoát voâ ngaïi, trong ñoù taâm khoâng hoái, khoâng khieáp, khoâng nghi, tín thoï thoâng ñaït voâ ngaïi, thöôøng tu khoâng döùt, dieät caùc phieàn naõo, quaû baùo noù vaø caùc vieäc chöôùng ngaïi, ñeàu laøm cho baïi hoaïi; nhö Kim cang coù theå xoâ caùc nuùi. Truù trong taâm Kim cang aáy, seõ laøm baäc thöôïng thuû cuûa ñaïi chuùng, vì baát khaû ñaéc khoâng. Baát khaû ñaéc khoâng laø neáu Boà-taùt sinh ñaïi taâm nhö Kim cang nhö vaäy maø sinh loøng kieâu maïn thôøi toäi naëng hôn phaøm phu. Vì

vaäy noùi duøng voâ sôû ñaéc, caùc phaùp khoâng coù ñònh töôùng, nhö huyeãn nhö hoùa. Laïi nöõa, taâm nhö Kim cang laø coù nhöõng chuùng sinh bò ñoïa vaøo ba ñöôøng aùc, ta seõ thay theá chòu sieâng khoå, vì moãi moãi chuùng sinh chòu theá khoå ñòa nguïc cho ñeán khi chuùng sinh aáy töø ñòa nguïc ra khoûi, nhoùm caùc caên laønh, ñeán khi chöùng Voâ-dö Nieát-baøn roài. Laïi cöùu heát thaûy chuùng sinh, trieån chuyeån nhö vaäy ñoä heát thaûy chuùng sinh, sau môùi töï mình nhoùm caùc coâng ñöùc, traûi qua voâ löôïng A-taêng-kyø kieáp, môùi thaønh Phaät, trong aáy taâm khoâng hoái khoâng thu heïp laïi. Thay theá chuùng sinh chòu sieâng khoå nhö vaäy, töï taïo caùc coâng ñöùc, ôû laâu trong sinh töû, taâm khoâng hoái khoâng chìm ñaém, nhö ñaát Kim cang giöõ gìn ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi, khieán khoâng lay ñoäng, taâm aáy beàn chaéc neân goïi laø nhö Kim cang. Taâm khoaùi thích lôùn laø tuy coù taâm beàn chaéc, chöa phaûi khoaùi thích lôùn; nhö ngöïa tuy coù söùc lôùn maø chöa coù khoaùi thích lôùn. Ñoái vôùi chuùng

sinh ñöôïc hai taâm bình ñaúng neân khoâng sinh duïc nhieãm, neáu coù thieân aùi thì laø giaëc; phaù taâm chaáp ngaõ v.v... laø goác cuûa Phaät ñaïo. Thöôøng thöïc haønh taâm töø-bi neân khoâng coù saân giaän, thöôøng quaùn caùc phaùp nhaân duyeân hoøa hôïp sinh khoâng coù töï taùnh, neân khoâng ngu si; aùi nieäm chuùng sinh quaù hôn con ñoû neân khoâng coù taâm naõo haïi; khoâng boû chuùng sinh, quí Phaät ñaïo, neân khoâng sinh taâm Thanh-vaên, Bích-chi Phaät. Hoûi: Neáu taâm kieân coá nhö Kim cang töùc laø baát ñoäng, sao nay coøn noùi taâm baát ñoäng? Ñaùp: Hoaëc coù khi tuy kieân coá maø taâm coøn coù taêng giaûm, nhö caây tuy kieân coá maø coøn coù theå lay ñoäng. Ñoäng coù hai: 1. Ngoaïi duyeân laøm ñoäng, nhö tröôùc noùi. 2. Noäiduyeân laøm ñoäng, nhö taø kieán, nghi v.v... Neáu thöôøng nhôù nghó Phaät ñaïo vaø heát thaûy trí tueä, raèng ta seõ ñöôïc quaû baùo aáy, neân taâm khoâng ñoäng. Laïi nöõa, Boà-taùt neân duøng caùc nhaân duyeân laøm lôïi ích chuùng sinh, töø vieäc uoáng aên cho ñeán Phaät kyõ nhaïc laøm lôïi chuùng sinh, thöôøng khoâng boû chuùng sinh, muoán khieán cho lìa khoå, aáy goïi laø taâm an laïc vaø cuõng khoâng nghó coù taâm aáy. Laïi nöõa, Boà-taùt vui phaùp, goïi laø thöôïng thuû. Phaùp laø khoâng phaù hoaïi caùc phaùp töôùng. Khoâng phaù caùc töôùng laø khoâng coù phaùp coù theå chaáp tröôùc, khoâng coù phaùp coù theå laõnh thoï, nghóa laø baát khaû ñaéc. Taùnh baát khaû ñaéc khoâng aáy chính laø Nieát-baøn; thöôøng tin thoï nhaãn chòu phaùp aáy, goïi laø duïc phaùp; thöôøng tu haønh ba moân giaûi thoaùt goïi laø vui phaùp. Laïi nöõa, Boà-taùt an truù trong möôøi taùm khoâng, vì khoâng rôi vaøo möôøi taùm yù haønh, neân khoâng khôûi toäi nghieäp. Truù Boán nieäm xöù, cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung, dieät caùc phieàn naõo, nhoùm caùc thieän phaùp, coù theå laøm thöôïng thuû. Laïi nöõa, Boà-taùt vaøo taâm Kim cang Tam-muoäi v.v... höôûng thoï khoaùi laïc, chaùn caùi vui theá gian, taêng tröôûng thieän caên vaø trí tueä phöông tieän neân laøm thöôïng thuû giöõa chuùng hoäi ñaïi thaùnh. Neáu ñoái vôùi ngöôøi lôùn maø laøm thöôïng thuû ñöôïc, thì huoáng gì ñoái vôùi ngöôøi nhoû! Theá neân goïi laø Ma-ha-taùt. ---------o0o-------

GIAÛI THÍCH PHAÅM MÖÔØI BOÁN: ÑOAÏN KIEÁN

KINH: Baáy giôø Tueä maïng Xaù-lôïi-phaát baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Con muoán noùi vì sao goïi laø Ma-ha-taùt. Phaät daïy: OÂng haõy noùi ñi!

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 45 418

Xaù-lôïi-phaát thöa: Chaáp ngaõ, chaáp chuùng sinh, chaáp thoï, chaáp maïng, chaáp sinh, chaáp döôõng duïc, chaáp chuùng soå, chaáp ngöôøi, chaáp laøm, chaáp khieán laøm, chaáp khôûi leân, chaáp khieán khôûi leân, chaáp thoï, chaáp khieán thoï, chaáp coù keû bieát, chaáp coù keû thaáy, chaáp ñoaïn, chaáp thöôøng, chaáp coù, chaáp khoâng, chaáp naêm aám, chaáp möôøi hai nhaäp, chaáp möôøi taùm giôùi, chaáp Boán ñeá, chaáp Möôøi hai nhaân duyeân, chaáp boán nieäm xöù cho ñeán chaáp Möôøi taùm phaùp khoâng chung, chaáp Phaät ñaïo, chaáp thaønh töïu chuùng sinh, chaáp tònh quoác ñoä Phaät, chaáp Phaät, chaáp chuyeån phaùp luaân, döùt caùc kieán chaáp nhö vaäy maø thuyeát phaùp, aáy goïi laø Ma-ha-taùt. Tu-boà-ñeà noùi vôùi Xaù-lôïi-phaát raèng: Vì nhaân duyeân gì neân chaáp saéc goïi laø kieán chaáp? Vì nhaân duyeân gì neân chaáp thoï, töôûng, haønh, thöùc cho ñeán chaáp chuyeån Phaùp luaân goïi laø kieán chaáp? Xaù-lôïi-phaát noùi vôùi Tu-boà-ñeà: Boà-taùt ma-ha-taùt khi tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng coù phöông tieän thieän xaûo neân ñoái vôùi saéc sinh ra kieán chaáp, vì cho laø coù sôû ñaéc; ñoái vôùi thoï, töôûng, haønh, thöùc cho ñeán chuyeån Phaùp luaân sinh ra kieán chaáp, vì cho laø coù sôû ñaéc. ÔÛ ñaây, Boà-taùt ma-ha-taùt tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, laáy söùc phöông tieän thieän xaûo, döùt caùc löôùi kieán chaáp maø thuyeát phaùp, vì khoâng sôû ñaéc. LUAÄN: Hoûi: Phaät daãn naêm traêm ñaïi A-la-haùn ñeán ao roàng A-na-baø-ñaït-ña thoï söï duïc laïc xa lìa, noùi veà nhaân duyeân nghieäp tröôùc cuûa töï thaân vaø ñeä töû maø Xaù-lôïi-phaát khoâng coù ôû ñoù. Phaät baûo Muïc-lieân ñi goïi ñeán. Khi aáy Muïc-lieân duøng söùc thaàn thoâng ñi ñeán Kyø hoaøn gaëp Xaù-lôïi- phaát ñang may y. Xaù-lôïi-phaát noùi vôùi Muïc-lieân ñôïi chuùt, chôø may y xong seõ ñeán. Muïc-lieân thuùc duïc ñi mau. Baáy giôø Muïc-lieân laáy tay xoa y, y lieàn hoaøn thaønh. Xaù-lôïi-phaát thaáy Muïc-lieân quí thaàn thoâng aáy, lieàn laáy daûi aùo neùm xuoáng ñaát vaø noùi raèng: OÂng haõy nhaác daûi aùo aáy leân. Muïc-lieân laáy hai tay nhaác daûi leân, nhöng khoâng laøm sao nhaác lìa khoûi ñaát, lieàn vaøo ñònh saâu xa ñeå nhaác leân, quaû ñaát bò rung ñoäng maïnh, daõi aoù vaãn dính saùt ñaát. Luùc aáy, Kieàu-traàn-nhö hoûi Phaät: Vì nhaân duyeân gì maø quaû ñaát rung ñoäng maïnh? Phaät daïy: Vì Muïc-lieân vaøo ñònh saâu xa, duøng söùc thaàn thoâng lôùn nhaác daûi aùo cuûa Xaù-lôïi-phaát leân maø khoâng ñöôïc. Phaät baûo caùc Tyø-kheo: Thieàn ñònh cuûa Xaù-lôïi-phaát vaøo hoaëc ra, cho ñeán Muïc-lieân coøn khoâng bieát roõ teân; thieàn ñònh cuûa Phaät vaøo vaø ra, cho ñeán Xaù-lôïi-phaát coøn khoâng bieát roõ teân. Hoûi: Nhö vaäy, trí tueä Xaù-lôïi-phaát coøn caùch xa Phaät, côù sao noùi con cuõng vui noùi? Ñaùp: Xaù-lôïi-phaát chaúng phaûi muoán phôi baày trí tueä cuûa mình tröôùc

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 45 419

ñaïi chuùng, cao taâm coá noùi. Xaù-lôïi-phaát chæ laø ngöôøi theo Phaät chuyeån phaùp luaân, roäng laøm lôïi ích chuùng sinh. Nghóa chöõ Ma-ha-taùt ích lôïi raát lôùn, theá neân Phaät daïy xong, Xaù-lôïi-phaát tieáp noùi theo. Laïi nöõa, nhieàu ngöôøi tin öa Xaù-lôïi-phaát noùi. Vì côù sao? Vì nhaân duyeân ñôøi tröôùc nghe Xaù-lôïi-phaát noùi, nhieàu ngöôøi phaùt taâm Boà-taùt. Phaät do caùc nhaân duyeân vì taâm ñaïi töø-bi, taâm toâi, ta vaø caên baûn taäp khí ñaõ nhoå saïch, phaùp aùi ñaõ döùt, neân cho pheùp Xaù-lôïi-phaát noùi. Xaù-lôïi-phaát noùi: Chaáp ngaõ, chaáp keû bieát, keû thaáy, chaáp Phaät, chaáp Boà-taùt, chaáp chuùng sinh vaø caùc taø kieán chaáp höõu, voâ, ñoaïn, thöôøng, naêm uaån cho ñeán caùc kieán chaáp veà chö Phaät chuyeån phaùp luaân. Boà-taùt aáy döùt ñöôïc ba thöù kieán chaáp aáy neân seõ thuyeát phaùp giöõa ñaïi chuùng. Ba thöù kieán chaáp naøy, töø voâ thæ laïi, ñaõ thaám saâu vaøo xöông tuûy. Tu-boà-ñeà nghó raèng: Phaät daïy naêm uaån cho ñeán caùc Phaät phaùp laø choã haønh cuûa Boà-taùt, côù sao vì döùt caùc kieán chaáp neân thuyeát phaùp? Nghó nhö vaäy roài lieàn hoûi Xaù-lôïi-phaát. Xaù-lôïi-phaát ñaùp: Boà-taùt khoâng coù phöông tieän thieän xaûo maø muoán tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, quaùn saéc tìm ñònh töôùng, thuû laáy saéc ñònh töôùng neân sinh ra chaáp kieán saéc; traùi vôùi ñaây, goïi laø coù phöông tieän thieän xaûo. Boà-taùt naøy tuy quaùn saéc, khoâng sinh voïng kieán maø döùt ñöôïc caùc taø kieán. KINH: Baáy giôø Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Con cuõng muoán noùi vì sao goïi laø Ma-ha-taùt! Phaät daïy: OÂng haõy noùi ñi! Tu-boà-ñeà noùi: Baïch ñöùc Theá Toân! Taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, taâm voâ ñaúng ñaúng aáy khoâng chung vôùi taâm Thanh-vaên, Bích-chi Phaät. Vì côù sao? Vì taâm Nhaát thieát trí laø voâ laäu, chaúng raøng buoäc; ñoái vôùi taâm voâ laäu, chaúng raøng buoäc cuõng khoâng chaáp tröôùc; vì nhaân duyeân aáy neân goïi laø Ma-ha-taùt. Xaù-lôïi-phaát noùi vôùi Tu-boà-ñeà: Theá naøo laø taâm voâ ñaúng ñaúng cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt khoâng chung vôùi taâm Thanh-vaên, Bích-chi Phaät? Tu-boà-ñeà noùi: Boà-taùt ma-ha-taùt töø khi môùi phaùt taâm ñeán nay khoâng thaáy phaùp coù sinh coù dieät, coù theâm coù bôùt, coù nhô coù saïch. Xaù-lôïi-phaát! Neáu phaùp khoâng sinh khoâng dieät, cho ñeán khoâng nhô khoâng saïch, trong ñoù khoâng coù taâm Thanh-vaên, Bích-chi Phaät, khoâng coù taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, khoâng coù taâm Phaät thì naày Xaù-lôïi-phaát, aáy goïi laø taâm voâ ñaúng ñaúng cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt, khoâng chung vôùi taâm Thanh- vaên, Bích-chi Phaät. Xaù-lôïi-phaát noùi vôùi Tu-boà-ñeà: Nhö Tu-boà-ñeà noùi, taâm Nhaát thieát trí, taâm voâ laäu, taâm khoâng raøng buoäc, khoâng dính maéc. Tu-boà-ñeà! Saéc cuõng

khoâng dính maéc; thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng khoâng dính maéc; Boán nieäm xöù cuõng khoâng dính maéc, cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung cuõng khoâng dính maéc, côù sao chæ noùi taâm aáy khoâng dính maéc? Tu-boà-ñeà noùi: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Saéc cuõng khoâng dính maéc, cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung cuõng khoâng dính maéc. Xaù-lôïi-phaát noùi vôùi Tu boà ñeá: Taâm ngöôøi phaøm phu cuõng voâ laäu khoâng raøng buoäc, vì taùnh khoâng; taâm

Thanh-vaên, Bích-chi Phaät, taâm chö Phaät cuõng voâ laäu chaúng raøng buoäc, vì taùnh khoâng. Tu-boà-ñeà noùi: Ñuùng vaäy, Xaù-lôïi-phaát! Xaù-lôïi-phaát noùi: Tu-boà-ñeà! Neáu vaäy thì saéc cuõng voâ laäu chaúng raøng buoäc, vì taùnh khoâng; thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng voâ laäu chaúng raøng buoäc, vì taùnh khoâng; cho ñeán yù xuùc laøm nhaân duyeân sinh thoï cuõng voâ laäu,chaúng raøng buoäc, vì taùnh khoâng. Tu-boà-ñeà noùi: Ñuùng nhö vaäy! Xaù-lôïi-phaát noùi: Boán nieäm xöù cuõng voâ laäu chaúng raøng buoäc, vì taùnh khoâng, cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung cuõng voâ laäu chaúng raèng buoäc, vì taùnh khoâng. Tu-boà-ñeà noùi: Ñuùng vaäy! Nhö ñieàu Xaù-lôïi-phaát noùi, taâm ngöôøi phaøm phu cuõng voâ laäu chaúng raøng buoäc, vì taùnh khoâng; cho ñeán Möôøi taùm phaùp khoâng chung cuõng voâ laäu chaúng raøng buoäc, vì taùnh khoâng. Xaù-lôïi-phaát noùi vôùi Tu-boà-ñeà: Nhö choã Tu-boà-ñeà noùi khoâng, vì khoâng coù taâm neân khoâng chaáp tröôùc taâm aáy. Tu-boà-ñeà! Vì saéc khoâng coù neân khoâng chaáp tröôùc saéc; vì thoï, töôûng, haønh, thöùc cho ñeán yù xuùc laøm nhaân duyeân sinh thoï khoâng coù neân khoâng chaáp tröôùc thoï; vì Boán nieäm xöù khoâng coù neân khoâng chaáp tröôùc boán nieäm xöù, cho ñeán vì möôøi taùm phaùp khoâng chung khoâng coù neân khoâng chaáp tröôùc Möôøi taùm phaùp khoâng chung. Tu-boà-ñeà noùi: Ñuùng nhö vaäy, Xaù-lôïi-phaát! Vì saéc khoâng coù neân ñoái vôùi saéc khoâng chaáp tröôùc, cho ñeán vì Möôøi taùm phaùp khoâng chung khoâng coù neân ñoái vôùi Möôøi taùm phaùp khoâng chung khoâng chaáp tröôùc. Nhö vaäy, Xaù-lôïi-phaát! Boà-taùt ma-ha-taùt khi tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät duøng taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, duøng taâm voâ ñaúng ñaúng, khoâng chung vôùi taâm Thanh-vaên, Bích-chi Phaät, khoâng nghó coù taâm aáy, cuõng khoâng chaáp tröôùc taâm aáy, vì heát thaûy phaùp voâ sôû ñaéc, vì theá neân goïi laø Ma-ha-taùt. LUAÄN: Tu-boà-ñeà noùi taâm voâ ñaúng ñaúng cuûa Ma-ha-taùt, ñoái vôùi taâm aáy cuõng khoâng chaáp tröôùc. Khoâng chaáp tröôùc laø, Boà-taùt töø khi phaùt taâm laïi ñaây khoâng thaáy coù phaùp, coù töôùng nhaát ñònh hoaëc sinh hoaëc dieät, hoaëc

theâm hoaëc bôùt, hoaëc nhô hoaëc saïch. Taâm aáy roát raùo khoâng, trong ñoù khoâng coù taâm töôùng phi taâm töôùng, vì caùc töôùng roát raùo thanh tònh, vì theá neân khoâng coù taâm Thanh-vaên, taâm Bích-chi Phaät, taâm Boà-taùt, taâm Phaät. Tu-boà-ñeà xöng taùn, quí troïng taâm nhö vaäy cuûa Boà taùt cuõng toát, Boà- taùt khoâng chaáp tröôùc taâm aáy cuõng laø toân quí. Xaù-lôïi-phaát muoán hoûi Tu-boà-ñeà neân noùi raèng: Chaúng phaûi chæ coù taâm Nhaát thieát trí laø voâ laäu chaúng raèng buoäc, Boà-taùt khoâng neân töï cao. Vì côù sao? Vì taâm ngöôøi phaøm phu cuõng voâ laäu chaúng raèng buoäc, vì taùnh thöôøng khoâng. Nhö taâm Thanh-vaên, Bích-chi Phaät, taâm Phaät voâ laäu, chaúng raèng buoäc, thaät töôùng cuûa taâm ngöôøi phaøm phu taùnh khoâng. Thaät töôùng taùnh khoâng, thanh tònh khoâng dính maéc, nhö tröôùc noùi: Maây toái che maët trôøi maët traêng, chöù khoâng theå oâ ueá maët trôøi maët traêng. Laïi, thaät töôùng cuûa caùc phieàn naõo vôùi taâm töôùng thöôøng taùnh khoâng khoâng khaùc nhau, chæ ôû nôi ñòa vò phaøm phu thì laø nhô laø saïch, coøn ôû nôi ñòa vò Thaùnh, vì tu trí tueä voâ töôùng, khoâng coù phaân bieät, chæ vì thöôùng xoùt chuùng sinh neân tuy coøn coù noùi

naêng maø taâm khoâng chaáp tröôùc. Chaúng phaûi rieâng taâm phaøm phu laø voâ laäu chaúng raøng buoäc, maø naêm uaån cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung cuõng nhö vaäy. Tu-boà-ñeà noùi: Phaûi! Xaù-lôïi-phaát laïi noùi: Taâm aáy khoâng coù taâm, vì taâm töôùng khoâng, neân khoâng chaáp tröôùc. Nôi saéc, saéc töôùng khoâng coù neân cuõng khoâng chaáp tröôùc, cho ñeán caùc Phaät phaùp cuõng nhö vaäy. Tu-boà-ñeà noùi: Ñuùng nhö vaäy! Vì theá neân Boà-taùt coù theå quaùn caùc phaùp taùnh thöôøng khoâng, baát khaû ñaéc khoâng roát raùo thanh tònh, vì vaäy neân noùi taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, taâm voâ ñaúng ñaúng, khoâng chung vôùi taâm Thanh-vaên, taâm Bích-chi Phaät, khoâng nghó coù taâm aáy, cuõng khoâng chaáp tröôùc taâm aáy, coù theå mau ñaït ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. --------o0o-------

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.